דינה.

תוהו ותיקון.

וְאַחַר יָלְדָה בַּת וַתִּקְרָא אֶת שְׁמָהּ דִּינָה.

(274-275) מדרש תנחומא ויצא פרק ח : ואחר ילדה בת ותקרא שמה דינה ואחרת אין כתיב כאן אלא ואחר ולמה קראה לאה דינה לפי שעמדה לאה הצדקת בדין לפני הקב"ה אמר לה הקב"ה את **רחמנית** ואף אני מרחם עליה מיד ויזכור אלהים את רחל:

(5) שער הפסוקים - פרשת ויצא

ותצא דינה בת לאה: : (מזולתו) כבר ידעת מ"ש חז"ל, על פסוק ואחר ילדה בת, שהיה בן, וע"י תפלת לאה, חזרה והיתה בת. נמצא, כי לאה גרמה לדינה שתהיה בת, ולכן נקראת בת לאה, ולא בת יעקב. גם ז"ס, היות כתוב בדינה נער זכר, וקרינן נערה, כי תחלה היתה נער זכר, ואח"כ נהיתה נערה נקבה. והנה דינה, רמז למלכות עליונה.

ספר בראשית פרק לד : וַתֵּצֵא דִינָה בַּת לֵאָה אֲשֶׁר יָלְדָה לְיַעֲקֹב לִרְאוֹת בִּבְנוֹת הָאָרֶץ.

רש"י על בראשית פרק לד פסוק א : בת לאה - ולא בת יעקב. אלא ע"ש יציאתה נקראת בת לאה שאף היא יצאנית היתה (ב"ר) שנאמר ותצא לאה לקראתו (ועליה משלו המשל כאמה כבתה):

מדרש רבה בראשית פרשה עו פסקה ט : : ויקם בלילה הוא ויקח את שתי נשיו ואת שתי שפחותיו ואת אחד עשר ילדיו -וגו' ודינה היכן היא נתנה בתיבה ונעל בפניה אמר הרשע הזה עינו רמה היא שלא יתלה עיניו ויראה אותה ויקח אותה ממני ר"ה בשם ר' אבא הכהן ברדלא אמר אמר לו הקב"ה (שם ו) למס מרעהו חסד מנעת מרעך חסד מנעת חסדך מן אחוך דאלו איתנסיבת לגברא לא זינתה (נ"א דנסבת לאיוב לאו גיירתיה) בתמיה לא בקשת להשיאה למהול הרי היא נשאת לערל לא בקשת להשיאה דרך היתר הרי נשאת דרך איסור הה"ד (בראשית לד) ותצא דינה בת לאה

ספר פוקד עקרים - אות ה : וכן דינה שמה מעיד עליה שהיא מצד מדת הדין ועל כן מנעה יעקב מעשו שידע שיחשוק בה כי שייכה למדתו שיונק אבל היא מצד הקדושה ומכל מקום היה אחיזה.

ילקוט שמעוני בראשית - פרק כט - רמז קכה

משבע חדשים ילדה לאה את בניה ולשבע שנים נולדו ליעקב י"א בנים ובת אחת וכולן נולדו ונולדו זווגן עמם חוץ מיוסף שלא נולד זווגו עמו שהיתה אסנת בת דינה ראויה לו לאשה וחוץ מדינה שלא נולד זווגה עמה אמר הילדה הזאת דין ומשפט על כן קרא שמה דינה:

שפת אמת ליקוטים - פרשת וישלח

ולכך שם ותצא דינה כו' **ובוודאי הי' דעתה לקרב רחוקים ולמצוא הקדושה גם בשדה ורשות הרבים כנודע שלזה יש חשק גדול .**

(22) תרגום יונתן על בראשית פרק מא פסוק מה

וקרא פרעה שמיה דיוסף גברא דטמירן מפרסם ויהב ליה ית אסנת דילידת דינה לשכם ורביתה איתת פוטיפרע רבא דטניס לאינתו ונפק יוסף שליט על ארעא דמצרים:

(25) תרגום יונתן על בראשית פרק מח פסוק ט

(ט) ואמר יוסף לאבוי בניי הינון דיהב לי מימרא דיי כדין כתבא דעליה נסיבית ית אסנת ברת דינה ברתך לאינתו ואמר קרבינון כדון לותי ואיבריכינון:

יעקב – לבן- תיקון הגזל.

דינה ועשיו- תיקון הכעס ושפיכות הדמים. [ללא צורך להגיע לתיקון התאווה]

זה לא קרה – ולכן דינה מחפשת.

דינה ושכם- תיקון התאוות.

יוסף ואסנת בת דינה- תיקון הממון. הכעס. ותאוות עריות.

לקוטי שיחות כרך לה, עמ' 150- שיחת הרבי

לכאורה תמוה: היתכן שיעקב יעמיד את דינה בסכנה שעשו יקח אותה על הספק "שמא תחזירנו למוטב", ועוד יותר שבגלל זה שלא הניחה שעשו יראנה נענש יעקב בעונש קשה כזה "שנפלה ביד שכם ?"ולכן נ"ל, אשר: א) מעלתה של דינה היתה גדולה כ"כ, עד שהי' בכוחה להחזיר למוטב את עשו הרשע. ב) החזרת איש [16]רשע למוטב יש בה מעלה גדולה כ"כ, שהי' כדאי להכניס את דינה לזה, אפילו על הספק "שמא תחזירנו למוטב] ."ועוד זאת: מזה שיעקב נענש ע"ז נ"ל, שאין זה בגדר ספק, אלא ברור שתחזירו למוטב, ומ"ש רש"י "שמא תחזירנו למוטב" הוא לפי דעתו של יעקב — שאין ליעקב לקבוע בודאות שתחזירנו למוטב, כי סו"ס הדבר תלוי בבחירתו של עשו .[ולפי פרש"י זה יש לומר, דגם כוונת רש"י כאן ע"ד יציאת דינה, היא למעליותא, [17]דכיון שהי' בכחה של דינה להחזיר למוטב אפילו את עשו הרשע, מובן דזה ש"ותצא דינה גו' לראות בבנות הארץ", לא היתה ח"ו יציאה של היפך הצניעות, אלא אדרבה, "לראות בבנות הארץ", כדי להחזירן למוטב .וזהו מ"ש רש"י "על שם יציאתה נקראת בת לאה, שאף היא יצאנית היתה שנאמר ותצא לאה לקראתו", והיינו לפי שתכונה זו של דינה לפעול בחוץ, באה לה בירושה מלאה, להיותה "בת לאה", שתוכן עבודתה היא בחוץ, להפוך את הרע שבחוץ לטוב .אלא שכפי שענין זה הוא במקורו, אינו בגלוי כ"כ, ולכן לא רצתה לאה ליפול ביד עשו, משא"כ כשבא בפירוט ובהתחלקות אצל השבטים, אזי מתגלה תוכן עבודה זו דיציאה, העבודה דעשיית בע"ת.

רחל ולאה מייצגות שתי דרכים מרכזיות בעבודת ה' – עבודת הצדיקים ועבודת בעלי-התשובה. רחל מסמלת את עבודת הצדיקים, כפי שנאמר עליה "יפת תואר ויפת מראה", ביטוי לשלמותה הרוחנית. לעומתה, על לאה נאמר "ועיני לאה רכות", תוצאה של בכי, הקשור לעבודת בעל-תשובה **לאה ודינה** מבטאות אפוא את הכוח **לצאת** ולפעול גם מחוץ לתחומי הקדושה, להחזיר למוטב ולהשיב בתשובה. ומכאן הוראה לנשי ישראל: אף-על-פי ש"כל כבודה בת-מלך **פנימה**", הרי אותן נשים שהקב"ה חנן אותן בתכונות מיוחדות להשפיע גם **בחוץ** – עליהן לנצל תכונה זו לשם שמים, לקרב את הלבבות לעבודת ה' ולהחזיר את בנות-ישראל הנמצאות ב'חוץ' – למוטב.

ברור שפעילות זו צריכה להיעשות בתכלית הצניעות, ועד שגם ב'יציאה' בחוץ יהיה ניכר ש"כל כבודה בת-מלך פנימה". דווקא טבען של הנשים, לפעול מתוך קירוב ורכות, מסייע עוד יותר להצליח בקירוב הלבבות לאבינו שבשמים.